

	w tysiącach		Do sejmiku krajowego		Do sejmiku związk.	
			czerwiec 1954		wrzesień 1953	
SPD			2.387	34,5%	2.553	31,9%
FDP			793	11,5%	683	8,5%
Centrum			279	4,0%	217	2,7%
BHE			319	4,6%	214	2,7%
KPD			264	3,8%	229	2,9%

(Pomijamy drobniejsze ugrupowania).

Dzięki osławionej „klauzuli 5%“ KPD nie otrzymuje ani jednego mandatu w sejmiku krajowym, podczas gdy Centrum, dzięki porozumieniom wyborczym z CDU, uzyskuje 9 mandatów.

W związku z licznymi ograniczeniami agitacji wyborczej i prześladowaniem ugrupowań postępowych, „Bund der Deutschen...“ zamierza zaatakować wynik wyborów i złożyć ONZ obszerny dokument, który wykaże na podstawie doświadczeń nadreńsko-westfalskich, jakie warunki potrzebne są dopiero do przeprowadzenia w Niemczech zachodnich wolnych wyborów.

Różne. W gmachu Akademii Nauk w Berlinie odbyło się posiedzenie konstytuujące „Niemieckiej Ligi popierania Narodów Zjednoczonych“. Liga stawia sobie za cel „dopomagać do utrzy-

mania pokoju na podstawie celów i zasad, wytkniętych w Karcie Narodów Zjednoczonych, i dawać wyraz niezłomnej woli narodu niemieckiego do umocnienia pokoju“. Przewodniczącym Ligi wybrany został dziekan wydziału prawnego uniwersytetu Humboldta w Berlinie, prof. Steiniger. Postanowiono wnieść o przyjęcie Ligi na członka światowej federacji zrzeszeń dla popierania Narodów Zjednoczonych i wysłać delegację do Genewy na dziewiąte posiedzenie plenarne tej organizacji w pierwszej połowie września.

— W pierwszych dniach sierpnia podano w Bonn do wiadomości, że Adenauer zrezygnował ze swej planowanej podróży do Ameryki w roku bieżącym⁹.

Andrzej Józef Kamiński

⁹ Por. poprzednia Kronika.

ZYCIE GOSPODARCZE

O wymianę gospodarczą z krajami wschodniej Europy. Prasa Niemiec zachodnich w dalszym ciągu zajmuje się sprawą wymiany gospodarczej pomiędzy wschodem a zachodem Europy, szczególnie zaś pomiędzy Niemcami zachodnimi a Związkiem Radzieckim. Zdaniem Gerharda Kegela — który w dwóch artykułach w Neues Deutschland zajął się tą sprawą — różnice poglądów w sferach gospodarczych Niemiec zachodnich urastają do rozmiarów otwartego konfliktu (Offener Konflikt um den West-Ost-Handel, ND, z 7 VII 54 i 24 VII 54 r.). W Niemczech zachodnich istnieją dwie grupy, z których pierwszą reprezentuje

m. i. były kanclerz Rzeszy Brüning, drugą Adenauer. Brüning oświadczył, że Niemcy mogły przezwyciężyć kryzys w latach 1929—1932 tylko dzięki stosunkom handlowym ze Związkiem Radzieckim. Obecna polityka rządu bońskiego nie odpowiada interesom i potrzebom zachodnio-niemieckiej gospodarki. Polityka ta jest fałszywa i szkodliwa. Zdaniem Kegela, opinię Brüninga podziela większość sfer gospodarczych Niemiec zachodnich. Adenauer natomiast reprezentuje politykę amerykańskich monopolistów, która wspierają zachodnio-niemieccy monopolści. Koła te twierdzą, że handel ze Związkiem Radzieckim i z krajami de-

mokracji ludowej jest niepotrzebny. Przeważa jednak część sfer gospodarczych Niemiec zachodnich jest innego zdania. Fakt wstrzymania wyjazdu delegacji z Niemiec zachodnich do Moskwy, w celu nawiązania współpracy gospodarczej, sfery te przyjęły z wielkim niezadowolaniem. Szereg instytucji gospodarczych, związków i towarzystw wystąpił w związku z tym z oświadczeniami potępiającymi politykę rządu bońskiego.

Różnice w poglądach na sprawę handlu pomiędzy wschodem a zachodem pogłębiły się ostatnio w Niemczech zachodnich jeszcze bardziej, a to w związku z problemem udziału tamtejszych sfer gospodarczych w Targach Lipskich. Sfery te świadome są w zupełności znaczenia ich udziału w tych targach. W Lipsku bowiem zachodnio-niemieccy eksporterzy i importerzy mają szczególnie dobrą okazję spotkania się z przedstawicielami życia gospodarczego Związku Radzieckiego, Chin ludowych i innych krajów demokracji ludowej. Organ düsseldorfskiego ciężkiego przemysłu — *Industrie-kurier* — oświadczył pod koniec lipca br., że wobec polityki mocarstw zachodnich Niemcy zachodnie muszą się rozglądać za dodatkowymi rynkami zbytu. Obecnie Lipsk jest placem, na którym można się zorientować w życiu gospodarczym całego Wschodu europejskiego. Kiedyś Niemcy i tak będą zjednoczone; powstanie wówczas jeden wielki rynek, na którym towary i firmy zachodnio-niemieckie, jeżeli będą nieznane, nie będą mogły liczyć na powodzenie. Na tym tle zrozumiałym się staje znamienne zjawisko: mianowicie ostatnio zgłosiło się z Niemiec zachodnich tyle jeszcze firm, by wziąć udział w targach, że organizatorzy tej imprezy czuli się zmuszeni pobudować dodatkowy, prowizoryczny pawilon wystawowy. Wobec takich dążeń dotychczasowa polityka rządu bońskiego będzie musiała ulec rewizji.

Inne czasopismo, *Volkswirt* (nr 24 — 1954), stwierdziło ze swej strony, że udział Związku Radzieckiego w handlu światowym wzrasta z każdym rokiem. To też Niemcy zachodnie powinny ze Związ-

kiem Radzieckim rozpocząć współpracę gospodarczą. W ciągu ostatnich 15 lat szereg krajów zajął poprzednią pozycję Niemiec na rynku gospodarczym Europy. Z początkiem lipca wystąpił *Volkswirt* w nowym artykule z twierdzeniem, że amerykańska polityka embarga i wiązania rąk Niemcom zachodnim przyspieszyła industrializację krajów demokracji ludowej. Ponieważ szereg krajów europejskich nawiązał współpracę gospodarczą ze Związkiem Radzieckim i z krajami demokracji ludowej, *Volkswirt* domaga się tej samej szansy dla Niemiec zachodnich.

Szczególnym wyrazem gospodarczych tendencji Niemiec zachodnich była zorganizowana w pierwszych dniach lipca br. konferencja w Stuttgarcie. Zjechało na nią 200 przedstawicieli przemysłu i handlu z Badenii-Wirtembergii. Przedmiotem konferencji była kwestia, w jaki sposób przeciwdziałać trudnościom gospodarczym powstałym w Niemczech zachodnich w związku z sytuacją panującą na rynkach zachodnio-europejskich. Zagadnienie to związane i ze sprawą współpracy gospodarczej obu części Niemiec. Przedstawiciel sfer gospodarczych Stuttgartu oświadczył, że jedyną drogą wyjścia jest rozszerzenie handlu z krajami wschodniej Europy. Delegat organizacji zachodnio-niemieckiej dla spraw handlu stwierdził ze swej strony, że zdaniem tej organizacji powinno się podnieść rozmiary handlu wewnątrz-niemieckiego do wysokości 1 miliarda jednostek rozliczeniowych.

Obecny na konferencji pełnomocnik rządu NRD do spraw handlu wewnątrz-niemieckiego Józef Orlopp wyjaśnił, że szerokie perspektywy wymiany gospodarczej pomiędzy wschodnią i zachodnią Europą staną się wówczas realne, kiedy dojdzie do porozumienia między obiema częściami Niemiec, a następnie gdy zachodnio-niemieckie kupiectwo będzie w możności prowadzić naprawdę wolny handel. Jakie jest stanowisko rządu NRD w sprawie handlu wewnątrz-niemieckiego, wykazał Orlopp na przykładzie: na koncie wymiany gospodar-

czej obu części Niemiec Republika Demokratyczna zapisać może sumę wartości 3,3 milionów mk, pomimo że Niemcy zachodnie uniemożliwiają NRD udział w targach u siebie organizowanych, w Targach Lipskich zaś udział firm zachodnio-niemieckich wzrasta z każdym rokiem.

Sprawy handlu wewnątrzno-niemieckiego. W dn. 4 maja br. rząd NRD wystąpił z propozycją do rządu bońskiego, że dostarczy dodatkowo towarów wartości 100 milionów jednostek rozliczeniowych w zamian za 1,5 miliona ton węgla i koksu z Zagłębia Ruhry. Na propozycję tę rząd Republiki Demokratycznej nie otrzymał z Bonn żadnej odpowiedzi. Ponieważ w dn. 29—30 czerwca odbyły się w Berlinie nowe rozmowy pomiędzy przedstawicielami obu rządów na temat handlu wewnątrzno-niemieckiego delegaci NRD przypomnieli propozycje z maja. I w tym wypadku nie doszło do porozumienia. Z kół bońskich rozszerzano m. in. wiadomość, że NRD nie jest zdolna wywiązać się z umów. Tymczasem przedstawiciel Bonn w swym oświadczeniu na ten temat sam stwierdził, że NRD dostarczyła Niemcom zachodnim w tym roku towarów wartości 158 mil. mk, natomiast Niemcy zachodnie Republice Demokratycznej tylko wartości 140 mil. mk.

Zwiększenie ruchu kolejowego pomiędzy obu częściami Niemiec. Zgodnie z umową pomiędzy władzami kolejowymi NRD i Niemiec zachodnich z dniem 15 lipca zwiększony został ruch pociągów pasażerskich pomiędzy obu częściami Niemiec. Od tego dnia odchodzą z Berlina dodatkowe pociągi w kierunku — Frankfurt nad Menem, Hamburg, Kolonia i Monachium; z Lipska w kierunku — Gładbach, Kolonia, Frankfurt nad Menem, Monachium; z Magdeburga w kierunku — Kolonia, Düsseldorf; z Erfurtu w kierunku — Frankfurt nad Menem i inne.

Niezależnie od tego umowa przewiduje szereg dalszych specjalnie dodanych po-

ciągów na okres wakacji, i to od dnia 26 lipca br. Pociągi te będą odchodziły do Niemiec zachodnich z Berlina, Lipska i Magdeburga.

Kursujące pociągi będą miały wagony sypialne i restauracyjne. Opłaty za usługi w pociągach podróżujący płacić będą według cen obowiązujących w ich miejscach stałego zamieszkania.

Wykonanie narodowego planu gospodarczego w II kwartale 1954 r. Plan przemysłu — brutto licząc — wykonano w II kwartale 1954 r. w 100,5%, co oznacza wzrost w porównaniu z tym samym okresem ub. r. o 12,5%. Poszczególne ministerstwa wykonały plan jak następuje: Ministerstwo Ciężkiego Przemysłu w 100,9%, Budowy Maszyn w 97,1%, Przemysłu Lekkiego w 103,1%, Środków Spożywczych w 98,1%. Przedsiębiorstwa podlegające centralnym organom państwowym podniosły produkcję do 109,7%, przedsiębiorstwa terenowe do 116%.

Prywatne przedsiębiorstwa przemysłowe podniosły swą produkcję w porównaniu z ub. r. o 26%, wartość produkcji rzemieślniczej zwiększyła się o 100 mil. marek.

Produkcja artykułów masowego użycia podniosła się o 19%. W tej dziedzinie szczególnie zaspokojono potrzeby ludności w zakresie tekstyliów i środków żywnościowych.

Wydajność pracy robotników zatrudnionych w produkcji przemysłu socjalistycznego wzrosła o 4,5%, wynagrodzenia o 10,2%.

W rolnictwie prace wiosenne w polu około niektórych upraw opóźnione zostały od 8 do 14 dni; szkody wyrządzone przez mrozy oblicza się na 10%. Zaopatrzenie rolnictwa w nawozy sztuczne podniosło się jak następuje: superfosfaty — o 27%, azot — o 12%, potas — o 17%.

Prace wykonywane przez stacje traktorów i maszyn rozszerzyły się o 24%. W szeregu gospodarstw państwowych mechanizacja wzrosła szczególnie silnie: i tak przy uprawie kartofli do 29%, zbóż i oleistych do 43%.

Wydajność mleka na krowę podniosła się o 9%. Produkcja mięsa wzrosła o 34%, mleka o 20%.

W transporcie towarowym kolei wykonano plan w 97%, w żegludze rzecznej w 96%, w komunikacji samochodowej w 106%.

Inwestycje wzrosły ogólnie — do 103%; w energetyce — 169%, w węglu — 144%, w przemyśle lekkim — 227%, w przemyśle żywnościowym — 280%, na cele oświaty — 156%.

Obroty handlu zagranicznego i wewnętrzno-niemieckiego osiągnęły 148% planu, przy czym handel NRD z Niemcami zachodnimi się potroił.

Plan obrotu towarowego wykonano w 102%, w tym handlu detalicznego w 118%. Obroty artykułami spożywczymi i przedmiotami powszechnego użycia osiągnęły 111%, artykułami przemysłowymi 129%. Obroty Organizacji Handlowej podniosły się o 3%, spółdzielni spożywczych o 11%. Obroty prywatnego handlu detalicznego podniosły się o 1/3.

W zakresie rozwoju kultury sprawozdanie podaje co następuje: do końca II kwartału br. istniało w NRD 39 uniwersytetów, szkół wyższych i instytutów mających charakter szkół wyższych. W porównaniu z r. ub. liczba studiującej młodzieży podniosła się o 44%. Instytuty kształcenia nauczycieli ukończyły 5 500 absolwentów. Liczba słuchaczy na różnych kursach wyższych szkół ludowych podniosła się o 81 878.

W gminach i miastach stworzono 266 nowych bibliotek.

W pierwszej połowie br. utworzono 12 nowych szkół muzycznych, a liczba uczniów wszystkich szkół muzycznych wzrosła z 25 329 na 30 639.

W ośrodkach życia gospodarczego stworzono 692 świetlice i kluby i 264 ludowych zespołów artystycznych. Liczba członków tych zespołów podniosła się z 195 000 na 200 000.

W zakresie opieki zdrowotnej notuje sprawozdanie następujące osiągnięcia: w pierwszej połowie br. pobudowano 538 nowych punktów sanitarnych, 16 wiejskich ambulatoriów i 132 gminne

stacje zdrowia. We wszystkich rodzajach ośrodków opieki nad dzieckiem wzrosła w pierwszym półroczu liczba miejsc z 272 544 na 302 155.

Związki zawodowe oddały w pierwszym półroczu do dyspozycji pracujących o 29 155 miejsc na wczasy więcej aniżeli w r. ub.

Współpraca gospodarcza NRD z zagranicą. W wyniku przeprowadzonych pod koniec czerwca rozmów delegacji handlowej NRD w Montevideo podpisana została z rządem republiki urugwajskiej umowa o obrocie towarowym i płatniczym. Urugwaj będzie eksportował do NRD środki żywnościowe, wełnę i skóry, z NRD eksport obejmie m. in. wyroby mechaniki precyzyjnej, optyki i elektrotechniki oraz chemikalia, szkło i ceramikę.

Zgodnie z postanowieniami umowy handlowej zawartej między NRD i Francją z 9 XI 1953 r. i w. wyniku przeprowadzonych rozmów w lipcu br. w Berlinie pomiędzy Services Commerciaux Français a państwowymi organami handlowymi NRD rozszerzona została obustronnie lista towarów przeznaczonych do wymiany o 25%. Francja dostarczy m. in. surowców, obuwia, materiałów walcowanych, chmielu — NRD zaś wyrobów przemysłu maszynowego, w tym maszyn do księgowości i zabawek.

W czerwcu został podpisany w Pekinie protokół o współpracy techniczno-naukowej pomiędzy NRD i Chińską Republiką Ludową. Postanowienia protokołu obejmują wymianę techniczno-naukowych doświadczeń. Wymiana ta stanowić będzie b. poważną pomoc w szybkiej odbudowie gospodarczej obu krajów.

W lipcu otwarto w Sofii, stolicy Bułgarii, specjalną wystawę ilustrującą dobroć NRD w zakresie elektrotechniki, mechaniki precyzyjnej i optyki. Wystawa ta wywołała wielkie zainteresowanie.

Zacieśnianie współpracy gospodarczej pomiędzy Polską i NRD. W dn. 20 lipca br. podpisany został w Warszawie pro-

tokół pomiędzy Polską a NRD w sprawie dodatkowej dostawy towarów. NRD dostarczy Polsce m. in. artykułów przemysłowych, chemikaliów, precyzyjnych przyrządów i urządzeń inwestycyjnych — Polska będzie eksportować węgiel i koks. Podpisanie protokołu spowoduje poważne podniesienie obrotów handlowych pomiędzy obu krajami i przyczyni się do wzrostu zaopatrzenia ludności jak i przemysłu obu krajów.

Na początku lipca odbyła się w Berlinie XI sesja stałej komisji współpracy technicznej pomiędzy Polską i NRD. W wyniku obrad podjęto m. in. uchwałę o wymianie doświadczeń w dziedzinie produkcji artykułów masowego użytku, w dziedzinie elektryfikacji kolei, budowy maszyn i w dziedzinie chemii.

W dniach od 12 do 24 lipca br. odbyły się w Warszawie narady pomiędzy Polską i NRD w sprawie zacieśnienia współpracy gospodarczej w dziedzinie przemysłu chemicznego. Narady te zostały zakończone podpisaniem protokołu. Porozumienie opiera się na zasadzie wzajemnej pomocy i służyć ma za podstawę do rozwoju przemysłu chemicznego obu krajów.

W sierpniu br. spotkała się w Szczecinie delegacja przemysłu rybnego NRD z przedstawicielami polskiej centrali połowów morskich w celu nawiązania współpracy. W wyniku obrad doszło do porozumienia m. in. w sprawie wspólnych połowów w Zatoce Szczecińskiej i na wodach przybrzeżnych jak i też wspólnego korzystania ze sprzętu rybackiego.

Powódź w Niemczech. W początkach lipca br. nawiedziła Niemcy katastrofa powodzi, która dotknęła również pewną część terytorium NRD. Wylały rzeki: Dunaj, Łaba, Elstera i Mulda. Pod wodą znalazły się zachodnia Saksonia, wschodnia Turynia i rejony środkowego biegu Łaby, tzn. okręgi: Karl Marx Stadt, Dessau, Gera, Drezna i Lipska.

W NRD powołano centralny komitet do spraw powodzi, który wystąpił m. in. z inicjatywą współpracy z władzami

bońskimi dla możliwie jak najdalej idącego zapobieżenia klęsce żywiołowej. Komitet informował bieżąco prezydium rady ministrów o przebiegu akcji ratunkowej. Wylewy spowodowały poważne straty gospodarcze. Z zagrożonych terenów wywakuowano w NRD około 23 000 osób.

Rząd NRD zarządził środki ratunkowe i akcję mającą się przyczynić do zmniejszenia, a następnie naprawienia szkód. Komitet zajął się akcją organizacji pomocy technicznej i naukowej w zwalczaniu katastrofy powodzi, utrzymania porządku na terenach zalanych czy zagrożonych, stworzył aparat pomocy dla ofiar powodzi, jak i też zajął się sprawą zaopatrzenia terenów powodziowych w niezbędny sprzęt ratunkowy.

Z wielką pomocą pospieszyło powoździanom samo społeczeństwo. Niezależnie bowiem od sumy 10 milionów mk wyasygnowanych przez rząd Republiki Demokratycznej na rzecz pomocy dla powoździan i naprawienia szkód społeczeństwo zebrało ok. 15 mil. mk, w tym z inicjatywy związków zawodowych zebrano 3 mil. mk. Z pomocą pospieszył również rząd Z. S. R. R. a pracownicy ambasady radzieckiej zebrali 200 tys. marek. W akcji ratowniczej prowadzonej przez policję ludową i ochotników z NRD wzięły czynny udział stacjonujące tu oddziały wojskowe Związku Radzieckiego. Rząd Republiki Demokratycznej wystosował do władz radzieckich serdeczne podziękowanie za wyświadczoną pomoc. Rząd NRD przyjął także zaferowaną pomoc Stanów Zjednoczonych.

Prezydium rady ministrów wydało wreszcie szereg zarządzeń mających na celu naprawienie wszelkich skutków katastrofy żywiołowej. I tak postanowienia te dotyczą: zaopatrzenia ludności, sprawy opieki zdrowotnej nad ofiarami powodzi, odbudowy miast i osiedli oraz zabezpieczenia prac terenowych. Postanowienia prezydium dotyczą następnie komunikacji, poczty i łączności, zabezpieczenia po wznowieniu normalnej produkcji przemysłowej, zaopatrzenia rol-

nictwa, wreszcie odszkodowania dla pracujących z powodu przerw w zajęciach.

Strajki w Niemczech zachodnich. Rozpoczęta w lipcu w Niemczech zachodnich wśród robotników szeroka akcja na rzecz podniesienia zarobków i wynagrodzeń przeobraziła się w sierpniu w wielką kampanię o poprawę warunków życia i pracy. Kampania ta objęła ok. 5 milionów robotników i urzędników. Na początku sierpnia wybuchły strajki, które rozlały się szeroką falą po całych Niemczech zachodnich. W Hamburgu zastrajkowało 15 000 pracowników komunikacji miejskiej, a potem innych instytucji komunalnych. 90% strajkujących wypowiedziało się za kontynuowaniem strajku aż do zwycięstwa.

Następnie zastrajkowało: w Zagłębiu Ruhry — 230 000 górników, w Dolnej Saksonii — 95 000 robotników rolnych, w Nadrenii-Westfalii — 250 000 metalowców i 120 000 pracowników przemysłu chemicznego.

Wobec wybuchu tych strajków w Niemczech zachodnich związki zawodowe w NRD wydały odezwę do świata pracy o poparcie finansowe strajkujących. Związki te zainicjowały zbiórkę odpowiednich funduszy.

Sfery bońskie świadome powagi sytuacji zarządziły w Bawarii stan pogotowia alarmowego. Policja ta czynnie wystąpiła przeciw strajkującym, w związku z czym doszło w szeregu wypadków do poważnych incydentów.

Po przeszło tygodniowym strajku w Hamburgu robotnicy i urzędnicy osiągnęli znaczny sukces, a mianowicie podniesienie stawek. Niemniej prasa demokratyczna stwierdziła, że senat miasta Hamburga ustępując wobec zdecydowanej woli strajkujących zamierza jednak w rzeczywistości przerzucić ciężar wziętych na siebie obowiązków z powrotem na pracujących.

Sprawą strajku w Niemczech zachodnich zajęła się szeroko prasa europejska, zwłaszcza zaś francuska i angielska. Prasa demokratyczna, analizując przebieg strajku w Niemczech zachodnich i biorąc pod uwagę głosy prasy francuskiej i angielskiej, stwierdziła, że rząd adenauerowski doznawszy ostatnio wielu bardzo poważnych niepowodzeń stracił na skutek strajków resztę autorytetu i zaufania. Jeszcze nigdy pozycja Adenauera nie była tak zagrożona jak teraz wobec szerokiej fali strajkowej, która objęła setki tysięcy robotników.

Edward Serwański

ZYCIE KULTURALNE

„Dorobek kultury nowego kursu w NRD“. W Neues Deutschland z dn. 20 VI br. opublikował pod powyższym tytułem artykuł zastępca ministra kultury, Aleksander Abusch. W artykule tym autor dokonał przeglądu dotychczasowego dorobku kultury NRD w okresie nowego kursu. Na artykuł ten należy zwrócić szczególną uwagę, stanowi on bowiem niezbędne kompendium wiedzy ogólnej o obecnym stanie kultury w NRD.

Dalsze ożywienie życia kulturalnego w Niemczech demokratycznych wiąże się ściśle z okresem nowego kursu zapoczątkowanym uchwałą rządu NRD z czerw-

ca 1953 r. Podniesienie stopy życiowej mas pracujących zobowiązało również ośrodki pracy kulturalnej do wzmoczenia wysiłków. Jedną z głównych myśli przewodnich pracy kulturalnej jest sprawa jedności narodu niemieckiego. Praca kulturalna demokratycznych Niemiec ma się stać wzorem dla przyszłych zjednoczonych Niemiec. Jednym z ważnych kroków na tej drodze było powołanie w styczniu ub. r. Ministerstwa Kultury, a w jego ramach rady artystyczno-naukowej i komisji fachowych. Instytucje te mają troszczyć się o rozwój pracy zespołowej wszystkich organizacji krajowych zajmujących się kulturą